

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
6 Maiu st. v.
18 Maiu st. n.

Ese in fie-care dumineca.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 19.

ANUL XX.
1884.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Lucéferul.*

B fost odată ca 'n povești,
A fost ca nici odată,
Din rude mari împărătesci,
O pré frumoasă fată.

Și erá una la părinți
Și mândră 'n tóte cele,
Cum o fecióră între sfinți
Și luna între stele.

Din umbra falnicelor bolți
Ea pasul și-l îndrăptă
Lângă teréstră, unde 'n colț
Lucéferul așteptă.

Priviá în zare cum pe mări
Răsare și străluce,
Pe mișcátórele cărări
Corábii negre duce.

El vede ađi, il vede mâni;
Astfel dorința-i gata;
El ér, privind de șeptémâni,
I cade dragă fata.

Cum ea pe cóte-și rezimá
Visând ale ei tēple,
De dorul lui și ínima
Și sufletu-i se umple.

Și cât de víu s'aprinde el
In ori și care sérá
Spre umbra negrului castel
Când ea o să-i apară.

* * *

Și pas cu pas pe urma ei
Alunecă 'n odaie,
Țesénd cu recile-i schintei
O mréjă de văpaie.

Și când in pat se 'ntinde drept
Copila să se culce,

I-atinge mánile pe piept,
I 'nchide géna dulce.

Și din oglindă luminiș
Pe trupu-i se revérsá
Pe ochii mari, băténd inchiși
Pe fața ei întórsá.

Ea il priviá cu un suris,
El tremurá 'n oglindá,
Căci o urmă adânc in vis
De suflet să se prindá.

Ér ea vorbind cu el in somn
Oftând din greu suspină:
— O noptii mele Domn,
De ce nu? Viná!

Cobori in jos, lucéfer blând,
Alunecá pe-o razá,
Pétrunde 'n casá și in gând
Și viéța-mi luminéză!

El ascultá tremurátor,
Se aprindea mai tare
Și s'aruncá fulgerátor,
Se cufundá in mare;

Și apa unde-a fost căđut
In cercuri se rotesce,
Și din adânc necunoscut
Un mândru tinér cresce.

Ușor el trece ca pe prag
Pe marginea ferestii
Și ține 'n mână un toiag
Incunurat cu trestii.

Părinți tinér Voevod
Că er de aur móle,
Un venét giulgiu se 'ncheie nod
Pe umerele góle.

Ér umbra feței străveđii
E albá ca de cérá —
Un mort frumos cu ochii víi
Ce schinteie 'n afará.

— Din sfera mea venii cu greu,
Ca să-ți urmez chemarea,

* Din colecțiunea de poesii a autorului, apărută de curénd
la Bucuresci. Prețul patru lei. Red.

Ér cerul este tatăl meu
Și mumă-mea e marea.

Ca in cămara ta să vin,
Să te privesc de-aprópe,
Am coborît cu-al meu senin
Și m'am născut din ape.

O vin! odorul meu nespus
Și lumea ta o lasă;
Eu sânt lucéfêrul de sus,
Ér tu să-mi fii mirésă.

Colo 'n palate de mărgan
Te-oi duce vécuri multe
Și tótă lumea 'n ocean
De tine o s'asculte!*

— O! ești frumos, cum nuraa 'n vis
Un ânger se arată,
Dar pe calea ce ai deschis
N'oiu merge nici odată;

Străin la vorbă și la port,
Lucesci fără de viêtă,
Căci eu sânt vie, tu ești mort
Și ochiul teu me 'nghiață*.

* * *

Trecù o ȓi, trecură trei,
Și éráși, nóptea, vine
Lucéfêrul d'asupra ei
Cu razele-i senine;

Ea trebui de el in somn
Aminte să-și aducă,
Și dor de-al valurilor Domn
De inimă o-apucă :

— Cobori in jos, lucéfêr blând,
Alunecând pe-o rază,
Pétrunde 'n casă și in gând
Și viêta-mi luminéză!*

Cum el din cer o auȓi,
Se stinse cu durere,
Ér ceru 'ncepe a rotî
In locul unde piere;

In aer rumene vâpâi
Se 'ntind pe lumea 'ntrégă
Și din a chaosului vâi
Un mândru chip se 'nchiagă;

Pe vițele-i negre de pěr
Coróna-i arde pare,
Veníá plutind in adevér
Scăldat in foc de sóre.

Din negru giulgiu se desfășor
Marmoreele brațe,
El vine trist și gânditor
Și palid e la față;

Dar ochii mari și minunați
Lucesc adânc chimeric,
Ca doue patimi fără saț
Și pline de 'ntuneric.

— Din sfera mea venii cu greu
Ca să te-ascult ș-acuma,

Și sórele e tatăl meu,
Ér nóptea-mi este muma;

O! vin odorul meu nespus
Și lumea ta o lasă;
Eu sânt lucéfêrul de sus,
Ér tu să-mi fii mirésă.

O! vin', in pěrul teu bălăiu
S'anin cununi de stele,
Pe-a mele ceruri să răsaiu
Mai mândră de cât ele*.

— O! ești frumos, cum numa 'n vis
Un demon se arată,
Dar pe calea ce-ai deschis
N'oiu merge nici odată!

Mi-e dor de crudul teu amor,
A pieptului meu córd
Și ochii mari și grei me dor,
Privirea ta me arde*.

— Dar cum ai vré să me cobor?
Au nu înțelegi tu óre,
Cumcă eu sânt nemuritor
Și tu ești muritóre?*

— Nu caut vorbe pe ales,
Nici sciu cum aș incede —
De și vorbești pe înțeles,
Eu nu te pot pricepe;

Dar decă vrei cu creȓmênt
Să te 'ndrăgesc pe tinc,
Tu te cobóră pe pământ,
Fii muritor ca mine*.

— Tu-mi cei chiar nemurirea mea
In schimb pe-o sărutare;
Dar voiu să scii asemenea
Cât te iubesc de tare;

Da, me voiu nasce din pécac,
Primind o altă lege;
Cu vecnicía sânt legat,
Ci voiu să me deslege*.

Și se tot duce... S'a tot dus
De dragu-unei copile,
S'a rupt din locul lin de sus,
Perind mai multe ȓile.

* * *

In vremea asta Cătălin,
Viclén copil de casă,
Ce umple cupele cu vin
Mesenilor la masă,

Un paj ce pórtă pas cu pas
A 'mpêrătesii rochii,
Băiat din flori și de pripas,
Dar indrásneț cu ochii,

Cu obrăjei ca doi bujori
De rumeni, bată-i vina,
Se furișeză pânditor
Privind la Cătălina.

— Dar ce frumósă se făcù
Și mândră, arȓ-o focul;

Ei Cătălin, acù-i acù
Ca să-ți încerci norocul*.

Și 'n trecăt o cuprinse lin
Intr'un ungher de grabă :
— Da ce vrei, mări Cătălin?
Ia dut' de-ți veți de trebă*.

— Ce voiu? Aș vré să nu mai stai
Pe gânduri totdeuna,
Să riți mai bine și să-mi dai
O gură, numai una*.

— Dar nici nu știu măcar ce-mi ceri,
Dă-mi pace, fugi departe —
O, de lucéfêrul din cer
M'a prins un dor de mórte*.

— Décă nu scii, ți-aș arétă
Din bob in bob amorul;
Ci numai nu te mâniă,
Ci stăi cu binișorul.

Cum vênătoru 'ntinde 'n crâng
La păserele lațul,
Când ți-oi intinde brațul stâng,
Să me cuprinți cu brațul.

Și ochii tei nemișcători
Sub ochii mei rămăie...
De te innalț de subțiori
Te 'nnalță din călcăie;

Când fața mea se plécă 'n jos,
In sus rămăi cu fața,
Să ne privim nesățios
Și dulce tótă vieța;

Și ca să-ți fie pe deplin
Iubirea cunoscută,
Când sărutându-te me 'nclin,
Tu éráși me sărută*.

Ea-l ascultă pe copilaș
Uimită și distrasă,
Și rușinos și drăgălaș
Mai nu vré, mai se lasă,

Și-i dișe 'ncet : — Âncă de mic
Te cunoseam pe tine,
Și guraliv și de nimic,
Te-ai potrivit cu mine...

Dar un lucéfêr, rêsărit
Din liniscea uitării,
Dă orizont nemărginit
Singurătății mării;

Și tainic genele le plec,
Căci mi le umple plânsul,
Când ale apei valuri trec
Călătorind spre dênsul;

Lucesce c'un amor nespus,
Durerea să-mi alunge,
Dar se innalță tot mai sus
Ca să nu-l pot ajunge.

Pêtrunde trist cu raze reci
Din lumea ce-l desparte...
In veci il voiu iubi și 'n veci
Va rămâné departe...

D'aceea ăilele imi sânt
Pustii ca niște stepe;
Dar noptile-s de-un farmec sfânt,
Ce nu-l mai pot pricepe*.

— Tu ești copilă, asta e...
Hai ș-om fugi in lume,
Dór ni s'or pierde urmele
Și nu ne-or scéi de nume;

Căci amêndoi vom fi cuminti,
Vom fi voioși și teferi,
Vei pierde dorul de părinți
Și visul de luceferi*.

* * *

Porni lucéfêrul. Cresceau
In cer a lui aripe,
Și cât de mii de ani treceau
In tot atâtea clipe.

Un cer de stele de desubt
D'asupra-i cer de stele —
Părea un fulger ne 'ntrerupt,
Rătăcitor prin ele,

Și din a chaosului văi,
Giur 'mpregiur de sine,
Vedea, ca 'n diua cea dintâi,
Cura isvoriau lumine;

Cum isvorind il inconjor
Ca niște mări, de-a 'notul,
El sboră, gând purtat de dor,
Pân' piere totul, totul;

Căci unde-ajunge nu-i hotar,
Nici ochiu spre a cunosce
Și vremea 'ncercă insedar
Din goluri a se nasce.

Nu e nimic și totuș e
O sete care-l sôrbe,
E un adânc asemenea
Uitării celei órbe.

— De greul negrei vecinicii
Părinte me deslégă,
Și lăudat pe veci să fii
Pe-a lumii sora 'ntrégă;

O! cere-mi Dómne, ori-ce preț,
Dar dă-mi o altă sôrte,
Căci tu isvor ești de vieți
Și dătător de mórte;

Reia-mi al nemuririi nimb
Și focul din privire,
Și pentru tôte dă-mi in schimb
O óră de iubire...

Din chaos, Dómne-am apărut
Și m'aș întórce 'n chaos...
Și din repaus m'am născut
Mi-e sete de repaus*.

— Hyperion, ce din genuni
Rêsai c'o 'ntrégă lume,
Nu cere semne și minuni
Care n'au chip și nume.

Tu vrei un om să te socoți,
Cu ei să te asemeni?
Dar piără ômenii cu toți,
S'ar nasce éráși ômeni.

Ei numai dór' duréză 'n vânt
Deșerte idealuri —
Când valuri află un mormânt
Răsar in urmă valuri;

E dór au stele cu noroc
Și prigoniri de sôrte,
Noi nu avem nici timp, nici loc
Și nu cunoscem môrte.

Dar sinul vecinicului *eri*
Trăesce *adî* ce móre,
Un sóre de s'ar stinge 'n ceriu
S'aprinde éráș sóre.

Părënd pe veci a răsări
Din urmă môrtea-l pașce,
Căci toți se nasc spre a muri
Și mor spre a se nasce;

Ér tu Hyperion rămâi
Ori unde ai apune...
Cere-mi — cuvântul meu dintâi,
Să-ți dau înțelepciune?

Vrei să dau glas acelei guri,
Ca dup' a ei cântare
Să se ia munții cu păduri
Și insulele 'n mare?

Vrei pôte 'n faptă să arăți
Dreptate și târie?
Ți-aș da pământul in bucăți
Să-l faci împărăție.

Iți dau catarg lângă catarg,
Oștiri spre a străbate,
Pământu 'n lung și marea 'n larg,
Dar môrtea nu se pôte...

Și pentru cine vrei să mori?
Intôrce-te, te 'ndrăptă
Spre-acel pământ rătăcitor
Și veți ce te așteptă!*

In locul lui menit din ceriu
Hyperion se 'ntôrse
Și ca și 'n ziua cea de eri
Lumina și-o revérsă.

Căci este séra 'n asfințit
Și nóptea o să 'ncepă;
Resare luna liniscit
Și tremurând din apă.

Și umple cu-ale ei schintei
Cărările din crânguri,
Sub șirul lung de mândri tei
Ședeau doi tineri singuri:

— O! lasă-mi capul meu pe sîu,
Iubit-o, să se culce,
Sub raza ochiului senin
Și negrăit de dulce:

Cu farmecul luminii reci
Gândirile străbate-mi,

Revérsă linisce de veci
Pe nóptea mea de patimi.

Și de asupra mea rămâi
Durerea mea de-o curmă,
Căci ești iubirea mea de 'ntâi
Și visul meu din urmă*.

Hyperion vedea de sus
Uimirea 'n a lor față,
Abiá un braț pe gât i-a pus
Și ea l'a prins in brațe.

Miróse florile-argintii
Și cad, o dulce plóie,
Pe creșcetele-a doi copii
Cu plete lungi bălae.

Ea, imbătată de amor,
Ridică ochii, vede
Lucéfêrul. Și 'ncețișor
Dorințele-i increde:

— Cobori in jos, lucéfêr blând,
Alunecând pe rază,
Pătrunde 'n codru și in gând
Norocu-mi luminează!*

El tremură ca alte dăți
In codri și pe deluri,
Călăuzind singurătăți
De mișcătóre valuri.

Dar nu mai cade ca 'n trecut
In mări din tot innaltul:
— Ce-ți pasă ție, chip de lut,
Dacă-oiu fi eu séu altul.

Trăind in cercul vostru strîmt
Norocul ve petrece,
Ci eu in lumea mea me simt
Nemuritor și rece!*

M. Eminescu.

B a b a C a r a b ă .

— Novelă din popor. —

— **N**oroc bun să deie Dumneșeu, dragilor mei buni creștini! — dice un moș cătră o mulțime de bărbați și femei adunați la glume sub póla unui nuc mare de lângă biserica satului Petrengel. Sub nuc acela eră locul de adunare al sătenilor in zile de sêrbători, unde povestiau întêmplări din cartea timpurilor bêtrâne a vitejilor și pandurilor. Unul vorbiá, ceialtî ascultau adânc și precum eră firul întêmplării, aci se vedea pe fețele lor trecênd o rađă de bucurie, acf o umbră de máhnire.

Așá și acuma, după ce eșiseră dela rugă đin sfânta biserică și după ce isprăviseră ale prânđului, fiind vérá, căldurá mare, se adunaseră mulți la umbra nucului și se petreceau voioși glumind și povestind, imprumutându-și astfel unul altuia invêțăturile și cunoscințele adunate de pe câmpul vieții. Și așá erau de cufundați in vorbiri, incât numai la al doile „noroc bun” băgară in sêmă pe moșul.

— Aha!... Noroc bun!... Moșul Gligore Cloțan! Noroc bun, moșule! Șeđi ici jos, moșule, să-ți ascultăm minunatele predanii! — strigară toți sâring in picióre

și făcând loc în mijloc moșului în al cărui giur formară un cerc.

Moșul Gligore Cloțan era om foarte evlavios. El îndată ce-și ocupă locul, suspină: „Dă-mne miluesce-ne”, și neteșindu-și mustețile spărlite, scose pipa din businarul cogiocului — moșul purtă cogioc și vâra, că era om friguros — o scutură de cenușe, o îndopă cu tutun

dar asta ce ve spun e de creșut, că e adevărata lumină, fiind că mi-a spus'o ffe iertatul nostru popa Filimon Condacul. O întâmplare minunată a fost acesta pe vremile acele, când omul trăia fără plug, fără sapă și fără cósă.

Se țice, că nu pe tot locul a fost acele vremi bune, ci numai în ținutul satului nostru. Acele timpuri bune

Simbolul păcii.

și-i dade loc — apoi își luă starea cuviincioasă. Toți așteptau cu mințile încordate să audă organul gurei moșului Gligore. Dar moșul Gligore se părea că nu voiesce să-i înțelgă; șede liniscit, nepăsător, dar lucră în cap și apoi își deschise organul.

— Hei! hei! — încep Gligore, — multe am auzit de opt-șeci de ani, multe am creșut și multe nu;

le-a vedit satul nostru când a trăit aici Baba Carabă, care a fost o muiere plăcută lui Dumnezeu pentru bunătatea inimei sale și pentru că a făcut bine la mii de suflete rele și netrebnice. Apoi sciți dvóstră cine a fost Baba Carabă și pățania sa?

Ací sta moșul Gligore pe gânduri, frecându-și fruntea până ce-și reculese tótă aducerea-aminte.

Satul nostru Petrengel, așa cum e azi, între codri acești minunați, pe valea asta frumoasă, l'au zidit strămoșii noștri în timpul acela, când românul era domn peste domni, ținea lumea sub palmă. Satul nostru cu tot ținutul seu a fost moștenirea unui domn român cu numele Nașu Tanabuc de Topârlan și a soției sale Nușca Gogoriță. Ei au dobândit asta moștenire pentru credința lor cătră țără și împărat și pentru faptele lor cele bune și nenumerate. Ei erau domni mari de pământ și încă nobili din veliste; și trăiau în totă îndestularea ca peșcii în apă, că nu puteau cheltui în zece zile ce le aducea o zi. Fericirea lor era mare, că aveau o copilă frumoasă, cum nu s'a vădit în șapte țeri; și copila le făcea raiu în lume.

Copila în totă ziua creștea și părinții începură de timpuriu a se îngriji de binele ei; dar nu gândiau și despre aceea, ca copila lor să nu se crească numai ecă așa, în creștere românească acasă. Că, domne ertă-ne, Nașu și Nușca, de și se țineau de plésa domnilor, sciau și ei cât scim și noi și credeau, că și pentru copila lor va fi destulă atâta creștere, câta au și ei. Veți, asta e socotela românească! Ei nu voiau să vedă cum merge lumea înainte; se indestulau și cu trecutul: de ce să scie mai mult ei, decât cât a știut moșii lor! Ei au avere mare, copilă frumoasă și astfel ce dorește și dobândesc, fără multă spargere de cap!

Pecatul părinților naște greșela copiilor.

Când copila Sanda era cam mărișoră și putea acum și ea schimba vorba cu tinerii flăcăi, la casa lui Nașu luară începutul petrecerilor necurate, așa ziua, așa noaptea, tot hore, tot danț. Mergea treba bine, zilele dulci și line. Cugetul de nevoi, era îngropat în noroiu... Și cine se învârtia pe la ușa lui Nașu? Domnișori de pânura sa și dascăli și popi călugări. Mai erau p'afară și oameni săraci și lipsiți: toți văduți bine după trebuința lor.

Apoi fiind că vânturile călătorească, duseră până la mare vestea despre viața și bunătatea Nașului și a soției sale; deosebi călugării i laudau foarte pentru bogatele binefaceri date bisericilor și mănăstirilor, pentru cari fapte frumoase și rari încă în viață i scriseră în pomelnicul morților. Auți mei!... Omenii vii în pomelnicul morților!... Dar să nu-mi perd firul, bag semă că familia Nașului nu pre era prețină cu musica coconășilor; ea ținea mult la musica strămoșească, la cimpoi. Apoi coconița Sanda, din gingășie, numia cimpoile „carabă”. Sciiți însă, că cine botéză se botéză!

Cu petrecerile cele multe s'a întâmplat pe urmă ceea ce trebuiesc să se întâmple unde mintea pripită smintesc lucrul. Domnișorii din zi în zi începură a fi mai îndrăzneți, a se afla mai p'acasă și în danț stringeau pe Sanda de mână să simțescă, pe furis a o și pițigă și încă a-i cere și câte o guriță.

Sanda simția și înțelegea limba cea mută a semnelor; apoi sciea bine răspunde cu gena ochiului. Decumva nu purta de mama frică, ușor se făcea o pase-rică!... Numai sfinții călugări se arătau. Omeni desevârșiți; ei nu jucau, nu vorbeau decât de cele sfinte, căci legea lor i opresce a-se mesteca în lucruri lumesci. Inima lor însă jucă ca pârparita morii, că ceva ferbiță tare în fundul ei... era capul lor ciocia o gramadă de gânduri ciudate. Un om băgător de semă ar fi putut vedea ușor pe copiii dracului în smeriții călugări.

În deosebi un călugăr sârb, Anastase Coponovici, făcea pe velfa dreptilor ucenici umplând capul Nașului și a Nușciii cu scrisorile întemplantelor sfinte și acestea așa le scia spune de viu, ca și cum singur ar fi fost de față la toate. Coponovici era un om plin de carte; el sciea facerea lumii mai bine decât prorocul Moise. Dicea adecă, că Dumnezeu a făcut lumea în cinci zile, era în ziua a șasea și a șaptea a odihnit; de aci

vine, că ziua a șasea, a ramas duminică la jidovi, era ziua a șaptea la creștini.

El sciea patimele lui Cristos și a sfinților mai bine decât cei ce le-au suferit. Cu asemenea povestiri ținea pe Nașu și pe Nușca nemâncați, nebeuți. Gura lui Coponovici era ca punga lui Juda, ori cât scotea din ea, nu se mai deșertă să se închidă. Sciea el bine ce face: vorbea multe albe și plămădia multe negre. Veți vedea acuși!

* * *

Într'o noapte, când petrecerea curgea în totă fericirea în casa Nașului, se simți un cutremur de pământ. Anastase călugărul se scoldă dela mesă, își face cruce, se roga tăcut, apoi dice: „Domnul să ve blagoslovescă, fii creștini! Ați simțit cutremurul de pământ? Să sciiți, că cineva în gând, ori în faptă, a vătemat pe tatăl nostru cel ceresc și acesta a dat semn că s'a supărat. Plecați capetele vostre rânduelli celor sfinte: să mergem acasă, la salașurile noastre, să ne rogăm acolo, să împacăm mânia celui de sus, mare și tare și să cerem dar dela el, carele se binecuvinteze norodul seu, amin!”

Toți ascultară părintescul sfat și casa Nașului remase golă de oșpeți, dar deschisă spre primirea acelor. Drumul călătorilor oșpeți era ușor și plăcut la lumina stelelor. Călugării, ca un cârd de corbi, cu Coponovici în frunte, o tăiară pe întregul codrilor drept la cuibul lor, unde își făcură planul cum să pună mâinile pe averea Nașului.

După ce își țesură mregea și aflară, că va fi trebă bună, își dăseră: „așa să fie”, și prindându-se de mâni începură a jucă în mijlocul mănăstirii, ca niște svânturați.

Urmă apoi pregătirea.

Coponovici, sub nume de Pelinescu, se îmbracă în haine de coconăș dela țără; părea a fi un crăișor și încălecând pe un cal buestru veni la casa Nașului, pe când frații călugări, mai întârziând, sosiră pe alta cale, pentru că așa sta în togmelă. În casa Nașului un oșpe nou și mare; era rentornară zilele de mai ieri cu mai multă voie bună, decât cum trecuseră.

Cocon Pelinescu trecea de crăișor și el da să se n-țelegă, că n'a venit numai de giabă, ci a venit să facă trebă: dintr'o fătă bogată, să facă domnă 'nnălțată.

După ce luară d'ale prânzului la sunetul muzicii, și după ce petrecură în vorbe câtă-va vreme, cole cătră în seră, trei căruțe bine chifite stau gata să primescă petrecătorii și să-i porțe la preumblare. Cocon Pelinescu cu coconița Sanda se suiră în căruța cea dintăie, mai în urmă după ei Nușca cu doi călugări gurativi, și mai napoi Nașu cu ceialalți călugări mult știutori.

Cocon Pelinescu nu lăsă să trecă vremea fără folos, el începă a ispită inima Sandăi: că n'ar voi să fie domna unei țeri? că n'ar voi să trăiescă în curte aurită, să adormă și să se scole pe pat de flori, legănată în cântecul dulce al paserilor? Sanda era sficioasă, tăcea, dar inima și ochii sei orbiau în ascuns... apoi Pelinescu avea urechi ascuțite, privire istetă, tot ce le aușia și vedea... Și folosind vremea binevenită, el dă semn cocierului să mână caii bine, că plata-i va fi bună.

Se duc, da se duc. Cocierul mână bine, dar acum nu de voie, ci de nevoie; căci acum era adânc în codri și sta în puterea lui Pelinescu.

Când se trezi Nașu și Nușca, că cocia cu Sanda și cu coconul nu se vede, era cam după vremea decidau să-i ajungă, dau încoce, dau incolo, dar pacă bană, nu-i Sandă ca 'n palmă. În pădure erau multe...

ceau in multe laturi, nu mai sciau pe care să apuce in urma ștersă a cociei cu coconul și Sanda.

Asta fu urmarea fățarniciei călugărilor ce cociau cu Nașul și Nușca, căci la tot pașul făceau să se oprască cociele cu ei și țineau cuvântări bieților părinți despre firea unei floricele, seu al unui copaciu, seu despre petrele scumpe ascunse in pământ. Ecă așa se jocă treba pe mâna Pelinescu și pe placul cuvioșilor părinți!

Nașu și Nușca se plâng, se vaetă; călugării ortaci i mângăie cu vorbe insufletitoare, că doră cocon Pelinescu a tras pe alta cale și s'a rentornat acasă.

Rentornară dar și ei toți, însă acasă éráși numai amar și jale aflară. Sărmanii părinți! cum își blăstemau ȕilele! Totuși aveau puțină speranță, că Sanda va veni doră din o parte, doră din alta. Noptea veni și trecu, dar Sanda nu mai este; o frunță de plop bătută de vânt spunea numai că Sanda trăiesce, dar unde, nu scii.

— O, Dómne! — suspină Nașul frânt de durere, — decă s'ar găsi om pe lume, să-mi afle și să-mi aducă pe copila mea, sufletul meu, i-aș da in mână tot binele meu.

Nușca érá trecută, nu sciea de sine.

— La Dđeu tóte sânt cu puțință, — cuvântă un călugăr bătrân, — numai te rógă lui. Rugăciunea din inimă curată impreunată cu gând bun, este primită in ceriu și ascultată.

— Dar unde este Dđeu? — strigă Nașul dosedit. Unde este? Să-l rog, să caute la durerea mea, să-mi ajute! O, Dđeu e departe, el nu me aude!

— Veđi! Nașule, cum cugeți de ușor; grigi, că păcătuesci! Ȕine minte, că doră Dđeu voiesce să cerce credința ta și țăria ta sufletescă; și apoi trebuesce să scii, că el este in tot locul, tóte le vede și aude. In urmă eu ênsu-mi, cu ajutorul sfânt, încă pot să-ți fu spre ajutor și folos.

— Și decă poți, și decă voiesci, — dice Nasul, — ajută-mi și-ți dau astăđi tótă averea mea.

Véđend călugărul reușita scopului dorit, se prinse tare că nu va odihni nici dormi, până va află pe Sanda vie ori mórtă, decă adecă Nașul va dărui mănăstirii și lui Dđeu tótă averea sa, și anume, va dărui-o călugărilor săraci a mănăstirii din délul Sodom

Délul Sodom! Auđiți ce nume! Și e nume nimerit, căci in mănăstirea din délul Sodom s'a sodomit mult bine din țéră. Apoi să remân la vorbă. Nașu și Nușca cu amêndoue mânilé dăruiară in scris tótă a lor avere mănăstirii. Călugărul băgă scrisórea in busunarul reverendei, făgădui pe cinstea și pe barba sa, că nu-și va uită de detorință și va fi ângerul de bucurie al amăriților părinți și plecă dicend: „remâneți cu pace bunii mei prieteni și fiți mângăiați, că in scurtă vreme voi veni la voi, decă nu togmai cum aș dori, cel puțin cu o veste bună!”

Nașu și Nușca remaseră plângend cu amar, așteptând dela ceriu ceva minune.

* * *

Părăsind călugării casa lui Nașu, o luară la drum spre mănăstire, rideau și cântau, cât resunau văile și délurile.

Anastase Coponovici i așteptă in pórtă, și cându-și véđu frații, începú a zimbí și a sări ca un năuc.

— Cum ve aduce domnul? — intrébă Coponovici din departe.

— Cum a voit norocul! — respunseră frații.

— Așá dară planul agonisí banul?

— Da; averea lui Nașu e ici in busunarul săracului bade, — adauge un frate. Acuma sântem ómeni, acuma o să trăim lume albă.

— Apoi decă voi ve láudați, că súnteți óre-cine, nici eu nu sânt fie-cine, — mai adauge Coponovici. Să ve arét in odaie un sac de aur, prețul Sandăi. Am vëndut'o unui bașe turcesc, și-apoi cum vedeți, am primit pentru miórá atăți galbeni, cât ai puté cumpără pe ei coróna împératului și mărgelele . . . tótă blaga chinuzului. Să trăiți, fraților, speculațiunea a reușit de minune!

Dar averea dela Nașu le-a dat de grige, că le érá peste mână a-o găsdui; deci se hotărîră s'o vëndă pe un bun preț. Ei fură tot noroc, că cumpératorul se și ivi in persóaa unui jidov, Naftali Cioflinder, care tocmai atunci veniá din țéra Jordanului cu mulți bani storși cu drept cu nedrept dela turci și harapi și acuma doriá să-și cumpere moșii in țérile creștine. Pogóda se făcu: călugării se încarcară de bani, jidovul se tăcu domn de pământ, de moște cu turme de vite.

Față de Nașu și Nușca încă-și arétară călugării bunevoinea și recunoscința pentru cele trecute, căci in altă ȕi veniá doi călugări la ei de i duseră in mănăstire să slugescă și să aștepte acolo pe copila Sanda care deja tráia pe brațele unui turc págân.

Călugărul, care făgăduise Nașului, că va află și va aduce pe Sanda acasă, cât e lungul ȕilei, fură vremea bënd și tândălind prin satele și orașele țerii; și când veniá séra, ori nóptea, totdeuna amăgiá pe sărmanii părinți, că a dat in cale bună, sânt semne că va fi bine.

Dar vremea trecea rea și bună, vorba călugărului remânea tot minciună.

Norocul însă totuși nu părăsise pe Nașu și pe Nușca, că Sanda a venit singură, scăpând din ghiarele turcului cum i-a ajutat sórtea. S'a întemplat adecă pe timpul acela resboiu mare între turc și muscan; in resboiu au căđut mulți turci, încat pe urmă au trebuit ca și femeile cele tinere să prindă arma in mână și să plece in foc. Așá s'a întemplat și cu Sanda, ea se făcu cătană turcescă și se duse la câmpul de bătăe; acolo căđu prinsă in mânilé muscanilor. Căpitanul muscălesc însă, după ce auđi din gura ei, că este un creștin și încă o tineră creștină bătută de sórte, și după ce i ascultă tótă istorisirea, il rupse milă de ea și i dedú calea să mérgă in scirea Domnului, arétându-i și drumul ce duce in țéra sa.

Sanda mulțami și apucă drumul imbrăcată in haine de ostaș turcesc și cu armele la brâu, grăbind din suflet spre pământul născerii sale.

Ea călétoria sub nume de Baba bey și drumul seu o duse pe la mănăstirea din délul Sodom.

Érá flămândă și obosită; deci intră in mănăstire să guste bunătatea sfinților părinți.

Când păși in ocolul mănăstirii ce véđu érá p'aci să-i rumpă inima in doue: véđu pe tată-seu și pe mămă-sa in tóle de cerșitori măturând ocolul mănăstirii; nu ȕise însă nimic cătră ei, ci trecú pe lângă ei ca și cum nici nu i-ar vedé, și intră in o odaie unde ședeau călugării la o mésză rotundă încarcată de mănćări și beuturi, și cântau cât i ținea gura:

„Când vėd iéga plină 'n mésză,
Tóte grigile me lasă,
Fra e, sus pocalul! sus!
Inima cu vin nutrită
Facă ruga cea primită,
Că 'n vin duhul sfânt e pus.

Frați, aceste ȕile bune
Tot așá să se adune,
Sus pocalul, să mai bem!
Nu custăm pe punga nóstă,
Ne adapă lumea próstă;
Sus pocalul, când avem!

Fă-ți cheful in asta lume,
Nu gândi cu ceea lume:
Vorba gôlă, loc neajuns.
Sus pocalul! Să bem ăra;
Noi sântem stăpâni in țără,
Să mulgem ôia ce-am tuns!"

(Incheierea va urmă.)

Iason Bianco.

Cafeua, thea, ciocolata.

Acestea trei specii de substanțe le înșirăm in rëndul beuturilor, fiind că, de și ele se află ca corpuri solide in natură și s'ar puté mânca, totuși numai ca fluidități fac parte intre substanțele de nutriment ale omului. Ele se privesc in teorie ca substanțe ce le consumăm numai din plăcere, pe când viața de tôte țiile ne invetă, că ele stau in rëndul nutrimentelor celor mai principali.

Despre faptul acesta ne dau argument eclatant mulțimea lucrătorilor și palmarilor tuturor naționalităților, căci i aflăm dând o parte considerabilă din câștigul lor pentru cafea, și numai o pațică mică o întrebuințază pentru nutrimentul cel adevărat.

Efectul, ce-l produc aceste in corp, e tot acela, pe carele l'am aflat la beuturile spirituose; ele sânt nervine, iritatore de nervi per excellentiam. Să nu ne inchipuim dar nici decum, că săracimea dór comite ăre-care abus, când și le ănsușese ca nutrimente; experiența de atăția seculi o au convins pe deplin, cumcă aici are de a face cu niște nutrimente, despre cari cu tot dreptul se pôte afirmă, că sânt in stare, să producă desvoltarea puterii celei mai mari.

Aducënd noi pe tôte aceste substanții intr'o categorie, am făcut-o, purcedënd de acolo, că tôte au mai una și aceeași basă nitrogenă, cărei au de a mulțumi o parte însemnată din caracterul lor principal. Acea basă, care-și esprimă puterea asupra sistemului de nervi, se numese in cafea: cofein; in thea: thein și in ciocolata: theobromin. Bazele acestea organice se disolvă mai mult séu mai puțin in apă; așa vedem theinul și cofeinul disolvându-se in apă rece numai in cantități minimale, mai bine in apă ferbëndă; din theobromin de abia se disolv in apa ferbëndă părți mici.

Theinul și cofeinul sânt impreunate cu tanin, care combinație dă cafelei la prăgire mirosul ei cel plăcut.

In cafea mai aflăm gumi, zachar, legumin, acid citric, oleiu, celuloza, sări minerale și oleuri volatile.

După bunătatea lor se pot clasifică diferitele feluri de cafea in următorul mod: Mocca, Bourbon, Menada, Java, Ceylon, Brasilia.

In thea vin tôte acele substanțe, ca și in cafea, la care se adaugă albumin și oleu de thea.

Ciocolata escelează prin cantități mari de grăsime, albumin și amyl, apoi oleiu, gumi și o colóre roșie.

Substanțele minerale obicnuite nici aici nu lipsesc, ba theiul se caracterisază prin cantități mari de Mangan și fer.

Pentru producerea unui nutriment plăcut și corespundător noi prăgim substanțele acestea, prin care procedură se schimbă in câtva constituția lor chemică. In cafeua preparată pentru beut aflăm acidele, cafeinul, gumi și caramelul (din zachar) intregi; celelalte substanțe însă numai in măsură mică.

Thea preparată mai conține thein, oleiu de thea; aceste substanțe numai atunci se vor află in tot cantul lor, decă vom turnă numai apă ferbëndă peste thea, însă nu o vom fierbe. Un theiu bun rëndindu-se se turbura, ceea ce depinde dela soluțiunea absolută a thei-nului tanic numai in apă ferbëndă.

Tot in felul acesta aflăm modificări și in ciocolata

preparată, amylul ei se străfôrmă in gumi; și pe lângă grăsimea discompusă se nasce o materie intunecôsă, de un miros ars-aromatic. In ciocolată, ca nu in alta dintre sororile ei aflăm doue substanțe diferite, cari sânt nutritore și iritatore, și cu tot dreptul se pôte privi ciocolata de un surogat eminent și de un ce roborant pentru ămenii cei slăbiți și neputincioși. In thea albuminul nu posede nici o valóre, de ăre-ce el este insolubil, și de aceea toți aceia, cari afirmă, că thea și cafeua sânt ca atare, nutritore, comit o ărore din cele mai mari. Cafeua și thea pot fi bune pentru cei ce iubesc iritamentul de nervi, impreunate însă cu lapte, cu scop de a nutri, nu aduc nici un avantaj insemnat, de ăre-ce ele numai impedează și ingreunează mistuirea laptelui; fără de lapte ele promovéză mistuirea bucatelor in stomac; cauza principală, că mulți, cari nu-și pot ajunge efectul mistuirii spontaneu, își ajung scopul lor, bënd după fie-care mănecare o tasă de cafea.

Cafeua și thea irită prin bazele lor activitatea crerilor și a nervilor. Ambele produc la cei neobicnuiți cu ele o accelerațiune de puls, căldură și un grad mai mare de transpirațiune. Ele răpesc somnul și dau puterii spirituali un avânt mai considerabil; așa aflăm cugetarea și atențiunea mai viuă și mai adâncă. Un simț plăcut și o deșteptare mare impresoră corpul intreg; omul e mai dispus să se asocieze să se înțelgă și să aducă concluse raționale.

Cafeua in sine produce indemnul de creare, impulsul de cugetare și de producere de idei. Beutura de cafea in grad mai mare amôrtesce spiritul și mintea, causéză palpitațiuni de inimă, frică, tremurare de mâni, durere de cap și ameteală.

In contra intocsicației cu cafea aerul rece e cel mai bun mijloc pentru a ne aduce ăr in statul normal.

Medicii fac întrebuințare de thea și cafea atunci, când vor să repareze stomacul stricat, să amneză carceii in stomac séu să impedece vomatul. Ameteala, durerea nervôsă de cap, migrena și intocsicarea cu substanțe narcotice află in ambele antidotul cel mai potrivit. Acolo, unde dorim a stêmperă diarrhoea, dăm mai bine thea.

Cafeua și thea sânt oprite in tôte casurile, unde cineva inclină spre apoplecsie, hetică, sângerări, congestiune, in aprinderi, hypocondrie și histerie.

Dr. Ioan Moga.

Despre parfumuri.

Ben Achiba a đis de mult, că deja tôte au fost, tôte s'au intêmplat, și că nimic nu mai este nou sub sóre. Acésta afirmațiune, dintre tôte popórele lumi, mai bine și mai cuviincios se pôte aplică la anglezi, despre cari putem đice, că nu esiste mai nimic ce n'aru fi desbătut de amênuntul, până chiar și in parlament.

Nu de mult un bărbat erudit și de renume, ținënd prelegeri publice despre folosul parfumurilor și despre aplicarea acelor ca medicament, inaintă o rugare parlamentului englez, in care ceru cu energie parfumarea localităților publice și a institutelor de invetămënt, ca astfel cei ce le frecventéză să fie asigurați in câtva in contra pestilenței și in contra tuturor bólelor contagióse dominante.

Istoria și esperința ne probéză, că nici un popor nu iubese atât de mult parfumurile ca anglezul, căci intre tôte organele lui mirosul e cel mai desvoltat și mai fin, din asta causă întrebuințarea parfumurilor la ei deja din timpurile cele mai vechi ărá respândită. Ba unii sustin cu siguritate, că parfumurile in Anolia se aplicau nu arare ori și ca medicină. În anul 1841 zarul reginei Elisabeta Bacon đice: Partea de in 1841 me-

dicală sînt de mare folos, cu acestea poți vindecă reuma, poți molcomi iritațiunea spirituală și poți alungă insomnia*.

Se dice, că generalul Wolsey, de câte ori mergea în vre-o societate, totdeauna își ducea cu sine și câte o pomărăntă și aceea o mirosiă în continuu când vorbea ori ascultă pe cineva de apröpe. Cronica ne spune, că pe timpul lui Henric al VIII s'a adus un ordin, ca salele tribunalelor — mai apoi și instituttele de invetămēt — să se afume cu pravuri mirositoare; datina acesta mai tärđiu să lăți și prin alte țeri, anume și în Ungaria, unde, pentru parfumarea caselor comitatense și opidane — la anii 1820—30 — se preliminau câte 230 florini de argint în budget. Un ordin pentru aerisarea și profumarea salelor pöră datul de 1665. Medicii și mösele nu mergeau de demult la nici un pacient fără de batistă parfumată, séu fără de perinuța plină de parfumuri inventată de Edvard de Vere conte de Oxford.

Insă ca tóte datinile, așa și parfumul, pe lângă ceta-i de adorători, avü și inimici și batjocoritori mari. Un poet din secul al XVII se exprimă în tonul cel mai satiric chiar despre princesa („parfumată” cum o numesce el) Cleveland, amanta lui Carol al II. Se scie, că prin seclii XVII și XVIII așa mare abus se făcea cu parfumarea, încat se îndreptară la parlament o mulțime de petițiuni, pentru oprirea parfumurilor. Zădarnică fu insă tótă rugarea, mai cu sémă în Francia, unde cavalerii modei și damele cochete rivalisau mereu în întrebuintărea parfumurilor.

De altmintrelea și în timpurile mai antice încă eră în us întrebuintărea parfumurilor, une-ori póte că în măsură mai mare și decât astăzi. Se dice, că Cleopatra stropiă cu apă parfumată încă și ventrelele năilor cu cari călătorii. Despre gladiatori scim, că de câte ori aveau să mérgă în circus să se lupte, mai nainte totdeauna își ungeau corpul cu oleuri mirositoare. Ce e drept, parfumurile anticității nu erau atât de fine, alese, și prețiose ca ale nóstre. Atunci lumea se indestu-liă cu fumul și mirosul succinului, aloei, smirnei, tămăiei, bisamului, fodormentei etc. dar de acestea de multe ori se serviau într'un mod esagerat.

Sünt și ómeni de aceia, cari nu pot suferi nici un fel de parfum séu miros. Așa, de mirosul bisamului mulți se imbétă și amețesc, de fumul tămăiei unii capătă durere de cap etc. Alții au și gusturi curioase. Așa poetul Schiller în pulpitul mesei sale totdeauna își ținea mere trecute în putrăđiune, de óre-ce i plăcea mirosul acestora.

Pliniu și alți scriitori romani vorbesc între altele și despre puterea vindecătoare a parfumurilor. Egyptianii sacrificau une-ori și parfumuri, obiecte mirositoare, în onórea ăilor, avënd credința, că, mai ales scortişóra și fumul cedrului plac mult locuitorilor din Olymp. Sánta scriptură ne spune, că regele Solomon încă iubiă obiectele mirositoare, căci altfel nu ar face amintire așa des în „Cântecul cântecelor” de mai multe soiuri de arbori și ierburi mirositoare.

Romanii — precum s'a đis — încă cunoseau efectul vindecător al parfumurilor, séu cel puțin credeau a-l cunósce. Insă e adevărat, că noi generațiunea mai nouă, mai că nu am puté suferi aerul acela plin de tot felul de mirosuri, parfumuri în care ședeau și petreceau judeii, persii, grecii și romanii. Ba romanii parfumau și mănăcările, béuturile, vestmintele, mobilele de casă și apa în care se scáldau. Cadavrul lui Alesandru cel mare — după mărturisirea cronicarilor contemporani — avea mirosul trandafirului, al lui Iuliu Cesar al bazilicului. Bárbații acești mari adecă ședeau óre întregi tăvăliți între trandafiri și alte flori mirositoare.

De presinte încă e în modă parfumarea la gene-

rațiunea tineră și mai ales în secul feminin, dar fără de a fi considerată ca un ce neincungiurabil și esențial, ca de demult. Astăzi parfumul se întrebuintează în măsură mică și mai cu sémă cu ocasiunea balurilor ori a altor petreceri mai mari.

Cornelia Petran.

Doine din Ardeal.

Prunđă verde mărăcine,
Plänge inima în mine,
Pe dalbe fețele mele
Ochii mi vérsă lăcrémele;
Plängeși ochi neincetat,
Decă sémă n'ați luat
Cu cine v'ați măritat!

*

Suflă vântul noptilor
Și mi dă dela badea dor:
Dorule ce vîi pe lună,
Cu-al meu dor te împreună,
Să fiți ca doi frați de-o mămă,
Să ve faceți sus la nori
În doi fulgeri arđetori,
Să străbateți ca treznit
În cei ce ne-au despărțit!

*

Eu m'oi duce cu dor dulce,
Unde-i drumul în rescruce,
Și de-a fi din lume-afară,
Că mi-i inima amară.

*

Busuice de pe cetate,
Spune badei sănătate,
Că de mine n'are parte,
Umble lumea jumătate;
Că de când îl tot doresc,
Ochii-mi nu se mai opresc
Și de dorul lui cel mult
Inimióra mi s'a rupt!

*

Bate-mi dómne dușmanul,
Care-mi pórtă aleanul,
Da nu-l bate așa réu,
Numai cum oi dice eu:
Să stea 'n apă până 'n brău,
Să-l mănće șerpui de víu.

Culese de

Laura Veturia Mureșan.

Simbolul păcii.

— Veđi ilustrațiunea de pe pagina 225. —

Ilustrațiunea din nr. presinte ne infățișează o statuă a sculptorului Iosif Beyer din Viena.

Prin statuă acesta sculptorul ne represintează idea păcii: o đină cu aripi preserând flori în calea sa.

Statua acesta se póte aplică și de-asupra mormintelor, precum s'a aplicat și originalul făcut de artistul într'un cimiter public.

I. H.

19

SALON.

Dela Bucuresei.

— *Preumblare pe „Calea Victoriei“.* —

Să facem o preumblare pe „Calea Victoriei“! Pe această stradă renumită prin trecutul seu istoric, renumită prin actualitatea sa neistorică.

La câte evenimente mari a fost martoră oculară această stradă bătrână și totdeauna jună! Da totdeauna jună, căci ajunsă la adânci bătrânețe ș-a schimbat numele de „Mogoșoe“ cu numele unei copile tinere, sprintenă, zimbătoare, pe care o curteză astăzi întrăgă lumea română dela băetul portat de mâna tatei, dela copilița ce numai saltă de bucurie, până la bătrânul acela inabit de luptele vieții, până la matrona istorică, toți alărgă cătră Victoria.

Ce să fie ore această vecinică gravitațiune a lumii cătră Mogoșoe, pardon! cătră Victoria? Sânt doră edificiile sale cele monumentale? Pôte și aste, dar nu numai aceste, căci edificiile frumoșe stau alătura cu locuri părăsite, stilul din epoca veche se vede pus față în față cu cel din timpul prezente. Lumea vine p'aici, căci Calea Victoriei e locul de întâlnire, e oglinda Bucureșilor.

Etă că ne aflăm inaintea teatrului, in acest spațiu pe care l'am puté numi un adevérat amfiteatru, acest centru al lumii elegante și vrednice de iubire, precum dicea un poet român inainte de 48.

In fata noastră se naltă zidirea cea monumentală a Teatrului Național, demna ciadure de Renașcerea națiunii române și una dintre acele, care, pe lângă palatul universității, dă Bucureșilor aspectul unei țeri civilizate. O! decă am avé multe astfel de zidiri; decă am avé un palat pentru Academie, un palat pentru muzeele naționale și biblioteci etc.: atunci am puté privi cu ore-care mândrie in viitorul națiunii.

Dar etă aici trece in o trăsură elastică regina frumusețelor din Bucuresei, precum trece Aurora sora sorelui, mănând inaintea sa pe Pegas, calul aripat al poeziilor. La aparința densesi, fețele privitorilor îngălbinesc, precum devin palide stelele când apare dimineța. Dar regina frumuseței dispare incet incet, numai vélul și pèrul frisat ca un balon volant se vèd fluturând in aer; noi muritorii o urmărim cu admirațiune și apoi incet fețele privitorilor se intunecă érăș.

Etă in alt faeton un june elegant, plin de viață, fără grigi, nici o umbră de intristare pe fața densusui, amic și cunoscut cu toți, el este Helios, sòrele Bucureșilor, pe care tatăl Homer l'a făcut să alerge totdeauna după Aurora. Cu o privire drăgălașe salută pe toți și apoi grăbindu-se a-și implini misiunea, dispare cătră Episcopie.

După densesi o figură alérgă repede. Dl Isac Goldberger séu Muntele-de-aur. Apoi trece un magistrat cu fața seriosă și cu ochii inchiși. Ici un reprezentant al voinței poporului perdut in gânduri pentru binele și fericirea alegătorilor sei; colo niște studenți vin povestind ridënd aventurile lor, mai apoi precupeți, și tot felul de ómeni trec, fug, alérgă, care după cum are cheful séu trebuința . . .

In fața teatrului vedem doue felinare triste, așteptând de mult aședarea unei statue in mi locul lor. Dar ce fel de statuă? Aici este greutatea. Unii voiau pe unul din intemeiatorii școlei dramatice la români; alții diceau că locul lui Heliade e inaintea universității, acolo unde e ađi statua equestră a lui Mihai Vitezul. Și pen-

tru a da lui Heliade locul ce i se cuvine, voiau să strămute pe Mihaiu inaintea teatrului. Ér alții diceau: „Locul acesta trebuie rezervat pentru alt ceva; pe Mihaiu il vom duce inaintea palatului regelui!“

Idea bună. Ne uniam și noi. Și intru adevér ce pozițiune putea fi pentru Mihaiu inaintea teatrului? Nu cumva ca omul de bronz să citéscă romanele franceșe din ferestrele librăriei dlui Szöllösy și Graeve și să admire câte odată și densusul pentru distracție și să privească frumoșele desemnuri sosite de curënd din Paris, séu frumoșele cocóne din hotelul dlor Brofft și Herdan?!

In urma urmelor statuia lui Mihaiu a ramas acolo unde a fost, ér a lui Heliade s'a aședat de-alătura cu a eroului dela Călugăreni.

Inșe inaintea teatrului Național ce monument istoric să ocupe loc? Columna lui Traian, đic unii. Statua unirii respund alții. Nu, afirmă érăș alții, locul acesta trebuie să fie rezervat pentru alt ceva, și ei gândesc la statuia independenței. Eu sânt de părerea, că nici una din aceste nu se potrivește inaintea teatrului. Aici trebuie să se nalte o statuă care să fie in conformitate cu idea teatrului . . .

Dar cestiunea asta e de competența altora. Noi să mergem mai departe. Dar vèdënd érăș vitrina librăriei de lângă noi, ne izbesce întrebarea, că ce să fie cauza lățirii peste măsură a romanurilor franceșe, a literaturii volante imaginare ori aventurióse, ori cum să o numim? Lumea care are un defect mare, că trăeșce din literatură importată. Pe un poporal și mai plăcut scriitor român decât nu este celăl preumblă merită lucrările sale; de bietul Delfin dar mica nu se vede.

S'ar păré, că epopele se alărgă inaintea victoriilor raportate merg mâna in mână cu progresele literaturii unui popor. Unirea principatelor și victoria Domn, victoriile raportate pe câmpul de onóre care revóca in memorie legendarele triumfuri din secolul al XVI și XVII-le, declararea și constituțirea independenței române, pentru care românii au luptat aprópe de cincisute și jumătate de ani, — đic s'ar păré, că progresele politice fac a se nasce aceleași progrese și pe câmpul literaturii. Și totuși nu este așa.

Literatura își are și ea zodiile sale. Celebrele victorii ale Germaniei din resbelul dela 1870/71, unificarea Germaniei, nu putură aréta nici un progres remarcabil in literatura germână in cei đece ani espirați; chiar și lirica germână din resbelul dela 1870/71 remase cu mult mai inferióră liricei din resbelul cu Napoleon I.

La noi lirica produse pe timpul resbelului multe și frumoșe produse și fie đis in onórea ei, merge progresând. Inșe un cânt resboinic, o Marseillesă română, care ca lira lui Orfeu să pună și morții in mișcare, să facă pietrile să tremure, ne lipsesce până astăzi. Sânt poeziile de vină? Nu! Marseillezele, fie triste, fie vesele, fie de resbunare, fie pentru o simplă glorie eroică, — nu sânt productul poeziilor, ele sânt espresiunea sentimentelor națiunii. Patria română in faptă eră independentă încă de mult timp, națiunea nu avea dorul resbunării cu nici un vecin și este pré cu minte pentru a urmări numai gloriei aventurióse.

Inșe am stat pré mult timp intr'un loc. Lumea trecătoare va gândi, că sântem niște provinciali. Să ne mișcăm dar mai incolo!

Echo.

Premiile Academiei Române.

După decisiunile luate de Academia Română, in sesiunile de până la anul 1884, concursurile propuse de Academia sânt cele următoare:

I. *Marele Premiu Năsturel-Herescu* din Seria B, în sumă 12,000 lei, se va decerne în cursul sesiunii generale din martie-aprile 1885, unei cărți scrise în limba română, cu conținut de ori-ce natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 jan. 1881 până la 31 decembrie 1884.

II. *Premiul Statului Heliade Rădulescu* de 5000 lei se va decerne în cursul sesiunii generale din martie-aprile 1885, unei cărți scrise în limba română cu conținut literar, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 ianuarie 1883 până la 31 dec. 1884.

III. *Premiul Statului Lazăr*, de 5000 lei, se va decerne, în sesiunea generală a anului 1885, celei mai bune disertațiuni scrise în limba română asupra următorului subiect: „Studiu asupra agriculturii, industriei și comerțului în România”.

Lucrarea va trata despre starea actuală a acestor trei ramure de producțiune și despre mijlocele de a le ameliora. O ochire asupra istoriei economice a României în secolii XVII, XVIII și XIX va precede acestui studiu. Studiul va fi făcut din punctul de vedere economic și tehnic. Manuscrisul trebuie să cuprindă materie pentru cel puțin 300—400 pagine de tipariu în 8° garmond. Terminul prezentării manuscriselor la concurs va fi până la 31 decembrie 1884.

IV. *Premiul Statului Heliade Rădulescu* de 5000 lei se va decerne, în sesiunea generală din martie-aprile 1886, celei mai bogate colecțiuni de arii populare române.

Colecțiunile vor trebui să intrunescă următoarele condițiuni:

1) Ariile să fie arangiate pentru clavier și la melodii cântate din gură, pentru clavier și voce, cu însemnarea cuvintelor sub note.

2) Să fie însoțite de o indicare pe cât se va putea mai completă a publicărilor anterioare de melodii române.

3) Să se arate locul și impregiurările în cari au fost adunate melodiiile cele noue.

Terminul prezentării colecțiunilor la concurs va fi până la 31 decembrie 1885.

V. *Premiul Statului Lazăr* de 5000 lei se va decerne în sesiunea generală din martie-aprile 1887 celei mai bune lucrări în limba română asupra următorului subiect: „Flora descriptivă a unui județ din România” după alegerea concurentului.

Manuscrisul trebuie să cuprindă materie pentru 300—400 pagine de tipar în 8° garmond.

Terminul prezentării manuscriselor la concurs va fi 31 decembrie 1886.

VI. *Premiul Alesandru Ioan Cuza*, de 4000 lei, se va decerne în sesiunea generală din primăvera anului 1887 celei mai bune disertațiuni în limba română asupra următorului subiect: „Istoria Românilor în Dacia Traiană, dela Aurelian până la fundarea principatelor Moldova și Țera Românească”.

Intinderea operatului va fi de 20 côle de tipar în 4° mic seu 8° ordinar, cu litere cicero. Terminul prezentării manuscriselor va fi 31 decembrie 1886.

NB. Manuscrisele relative la premiile de sub nr. III, IV, V și VI se vor presintă anonime, purtând o devisă, care va fi reproducă pe un plic sigilat conținând numele concurentului.

Academia își rezervă dreptul de a tipări în publicațiunile sale lucrările ce se vor premia.

Literatura si arte.

O nouă piesă de Alecsandri. Scirea publicată de noi mai întieiu, încă în tòmna trecută, se adev-

resce, dl V. Alecsandri are de gând să scrie o piesă nouă. În „Fântâna Blandusiei” poetul nostru a cântat pe Horațiu, în piesa nouă vré să descrie pe Ovidiu la Tomi, care e Constanța din Dobrogea de acuma, unde poetul latin a trăit esilat și unde a scris mult.

Teatrul Național din Bucuresci. În curénd se va represintă piesa „Oihelo” în beneficiul simpaticului artist C. Notara, care s'a distins în stagiunea acésta cu crearea rolului Orațiu din „Fântâna Blandusiei”.

Reuniunea română de cântări și musică din Oravița arangéză duminecă în 6/18 maiu în sala „Cercul de aur” prima producțiune obligată pe anul 1884 a corului seu vocal, după următórea programă: 1) „Etă șiua triumfală” cor micst de V. Humpel. 2) „Dor de resbunare” solo de G. D. Cavadia, esecutat de dșóra C. Pocrean; 3) „Cantata” tertet de dame cu solo sopran; 4) „Adio la Moldova” de O. Eichberg, sopran și alt, esecutat de dșórele A. Stepan și C. Pocrean; 5) „Te iubesc, nu me uită” de G. D. Cavadia, solo esecutat de G. Lazar; 6) „Candidatul Linte” de C. G. Porumbescu, cor bărbătesc. După producțiune urméză joc.

Concert în Brașov. Reuniunea română de gimnastică și cântări din Brașov a dat în sâmbéta trecută un concert în sala otelului „Nr. 1”, cu următórea programă: 1) I. Mureșan: „Frunțuliță, frunțuliță verde de stejar”, chor de dame și bărbați; 2) I. Mureșan: „Tre-cui valea”, cânt poporal, chor de dame și bărbați; 3) Donizetti: „Românța” din opera „Linda”, solo pentru alt; 4) I. Mureșan: „Doina iubirii”, chor cu sopran și tenor-solo; 5) „Declamațiune”. 6) Mendelssohn: „Hymne”, chor și sopran-solo.

Istorie bisericească. Dl dr. A. V. Grama, profesor de teologie în Blaș, a publicat o lucrare cu numele: „Istoria bisericeii românesci unite cu Roma”, dela inceputul creștinismului până 'n zilele noastre. Cartea e menită de-a fi manual de istorie bisericească, și se 'mparte în trei perióde. Al treile period, unirea Românilor ardeleni, este mai pe larg tratat. Prețul unui esemplar e 1 fl. 50 cr.

Concert la Bucuresci. Vineri séră, 4/16 maiu, avú loc în sala Ateneului din Bucuresci și în beneficiul dlui Ed. Hübsch, un concert din cele mai interesante. Intre alții luară parte la acest concert dșóra Aristid Pascal violonistă și dșórele E. Hristodor, F. Niculescu și Emilia Stegărescu, trei distinse eleve de cânt ale dlui Maurice Cohen profesor la Asilul Elena Dómna.

C e e n o u ?

Sciri personale. *Impărătésa Elisabeta* s'a dus la Amsterdam, pentru a urmá o cură la doctorul Metzger; acésta cură va tiné probabil șese sêptémâni. — *Regele și regina României* petrecură câteva zile din sêptémâna trecută la Sinaia în castelul Peleș, apoi se rentórseră la Bucuresci. — *Dl Nicolae Dumba*, fabricant (macedo-român) în Viena, a fost distins cu ordinul coróna de fer clasa II. — *Dl dr. Ioan Neagoe*, medic în Brașov, făcénd cu succes esamenul de admitere, a obținut dreptul de liberă practică a medicinei în România. — *Dnii Ioan Ghibu și dr. Ioan Crișan* au fost aleși de cătră sinodul archidieceșan din Sibiu profesori ai institutului „Andreian”, ér dl *George Dima* profesor de musică la acelaș institut. — *Dl Constantin Groza*, medicinist în Budapesta, care a publicat și în fôia noastră câțiva articoli higienici, a obținut față de 5 rivali un premiu la concursul universitar, pentru lucrarea sa „Despre rachitică și scrofulosa la prunci”.

Hymen. *Dl Nicolae Pența*, invétător în Alibunar, s'a logodit cu dșóra Danița Murgu, fiica invétătorului Pavel Murgu din Grebenăți. — *Dl conte Hieronim dela Scala* s'a logodit cu dșóra Eugenia cav. de Vasilco.

Pentru conferința din Sibiu s'au mai ales următorii dni: in cercul Șomcuta-mare Andrei Medan și Alesandru Pop de Mireșul-mare; in cercul Coșognei dr. Aurel Isac și Ioan Simionăș; in cercul Șimleului Ieronim G. Barițiu și Simeon Oros, suplenți George Podina și Andrei Cosma; din cercul S. Sibișului Ioan Bojița și Ioan Droc, suplenți Ioan Măcelariu și Fulea; in cercul Cohalmului Constantin Stejar și Clemente Raicu.

Reuniunea „Mariană“ a învățătorilor români din părțile Năsăudului va ține adunarea sa generală la 25 și 26 maiu st. n. in Rodna-veche. Președintele reuniunii e dl profesor Macsim Pop, secretar dl învățător Petru Tofan.

Asociațiune română in Ungaria. Românii din părțile sătmărene ținură la 12 maiu conferință electorală, cu care ocaziune aleseră și o comisiune care să compună un proiect de statute ale unei asociațiuni culturale pentru românii din Ungaria, ca cea din Transilvania și încă cu teren de activitate mai larg.

Maialuri. Senatul scolastic parochial din Gilău a arangiat in ziua de 3/15 maiu, in grădina „Stadler“ din Cluș, un maial. Venitul curat fu destinat școlii române din Gilău. — Studenții clasei VII gimnasiale din Blaș arangază la 2 junie un maial in „bercul mitropolitan“.

Școlarii din Turnișor in Transilvania, sub conducerea învățătorului lor I. Dumă, jucară la 29 aprilie piesa „Cinel-Cinel“ de dl V. Alecsandri. Representațiunea a produs multă plăcere celor de față, ér școlii de acolo un modest profit material. După teatru se începă jocul, la care luă parte poporul și care ținū apoi până târziu in nopte.

Reuniune învățătorască. Învățătorii rom. gr. c. din protopopiatele Clușului, Almașului, Morlocei, Dergei și al Cojocnei, joi in 3/15 maiu a. c. ținură adunare generală spre a se constitui in reuniune învățătorască.

Centenarul rescălei lui Horia. „Köszvényi Közlöny“ primesce scirea, că de óre-ce in a. c. 1884 sânt 100 ani dela revoluțiunea lui „Horia“, societatea istorică și archeologică din comitatul Hunedórei va adună datele relative la acesta revoltă, pentru a le publică in anuarul societății. In fruntea acestei secțiuni istorice, chemată a adună amintitele date, e comitele suprem al com. Hunedórei Georgiu Pogány.

Colecțiunea botanică din București nimicită prin foc se va restaură mai curând decât am fi cutezat a speră. Grație simpatilor de cari se bucură eruditul și zelosul domn profesor dr. Dimitrie Brândză, scrie „Observatorul“, s'au oferit colecțiuni nu numai din țeră, ci și din străinătate, până și dela renumita grădină de plante din Paris i s'au promis cu rară generositate un numer considerabil de plante rare. Guvernul, Academia, tinerimea dela respectiva facultate și mai mulți bărbați speciali își oferiră cu totă promptitudine concursul lor energios. Bogată și frumoasă era colecțiunea nimicită prin elementul teribil; noue însă ne place a crede, că ea se va restabili in puțin ani mai bogată și mai frumoasă, era alături cu aceea se va înființa și noua grădină botanică.

Impărătésa Germaniei este foarte bolnavă și este puțin probabil, că are să se însănătoșeze. Puterile i se slăbesc din di in di. Se așteptă la o catastrofă apropiată. Cât despre împărătul Vilhelm, nu pare a fi atât de bolnav, pe cât se vorbesce. Sănătatea sa e aceea a unui bătrân. Golurile făcute de mórte in giurul seu il intristeză adânc. Mareșalul de Moltke suferă d'un catar la plămâni care-l face să pèrdă chiar aparința de putere ce avea până acum. El se retrage in castelul

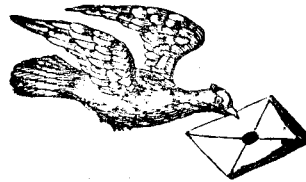
seu dela Kreisau in Silesia. De fapt, bătrânul feldmareșal este inlocuit de comitele de Walderssee, de și continuă a păstră titlul de șef al statului maior general.

Femeile la universitate. „Vossische Zeitung“ anunță din Londra, că comisiunea universității din Oxford a otărit să se admită femeile la esamenale pentru matematică, istoria modernă și științele naturale.

Fracul roșu a intrat ér la modă in Paris. Domnii din elita societății Parisului de un timp încóce se presintă prin salóne numai in fracuri roșii carmin, căci fracul negru in urma abuzurilor ce-l fac cu el chelnerii și slujitorii de ingropăciuni s'a pré vulgarisat. Chiar și o parte a presei engleze salută cu bucurie acesta innoire.

Necrológe. *Baronul Nicolau Petrino*, mare proprietar in Vașcăuți in Bucovina, a murit dílele acestea, lăsându-și totă averea (peste un milion) fiului seu natural Freitag, dela care va să o moștenescă universitatea din Atena. Repausatul a dăruit metropoliei cernăuțene curtea sa cu parcul frumos din Vașcăuți, precum și vinitul curat din moșia Vașcăuți in fiesce-care al patrale an, adecă 46 mii florini. — *Mihaiu Sturdza*, fost Domn al Moldovei la 1834—1849. a repausat la Paris in etate de peste 90 ani. — *Dimitrie Răcuciu*, membru de frunte ai comunei Săliște lângă Sibiu, părintele dlui avocat dr. Dimitrie Răcuciu din Sibiu, a încetat din viață la 8 maiu in etate de 78 ani. — *Candid Albini* subjude reg., a murit in 10 l. c. la Sibiu.

Poșta Redacțiunii.

Ce esti trista? Incercare primitivă.

Arad. Ar fi un... acuma la serbare...
Terențiu. Mul... ne împartășiri... mi totdeuna cu plăcere.

Iasi. Satira trimisă se potrivește mai bine in vr'o fôie umoristică politică. Nu putem între-

buintă nici „Improvisarea“.

Caransebesi. Versul nu se pôte publică.

Seliste. Vom alege din doinele trimise, când vom dispune de loc.

Alba-Iulia. Să coregem in anul 1884 o greșelă de tipariu din 1881? Nu va fi pré târziu?

Transilvaniei. Nu se pôte. Ai ghicit cauza.

Arad. Traducerea trimisă este o lucrare de diletant.

Dsiórei M. C. in R. Ve mulțămim pentru doinele trimise.

Indreptare. In poesia „Sabin și Peponila“ din nr. trecut s'au străcurat următoarele greșeli de tipariu: III vers 2, in loc de „sala“ — „Sală“; — III vers 15, in loc „ș-opresc“ — „ș-ospețe“; VI vers 5 in loc de „palaliu“ — „palațiu“.

Călindarul săptămânei.

Ziua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sèrbătorile.	Sòrele	
				resare	apune
Duminecă	6 18	Sf. Iov cel drept	4 20	7 33	
Luni	7 19	Mart. Acaciu	4 19	7 34	
Martți	8 20	† Ap. și Ev. Ion	4 18	7 35	
Mercuri	9 21	Prof. Isaia	4 17	7 36	
Joi	10 22	Ap. Sim. Zilot	4 16	7 37	
Vineri	11 23	Mart. Mochiu	4 15	7 38	
Sâmbetă	12 24	† Injum. și Sf. Epif.	4 14	7 39	

Dumineca 5 a Samarineniei. Evang. dela Ioan c. 3, v. 4. a inv. 7.

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy in Oradea-mare. Strada principală.